

Прес-реліз Відеоконференція для громад в рамках проекту NESiCA

12 лютого 2021 року, в рамках проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA), відбулася відеоконференція для громад. Метою проекту є сприяти підвищенню енергоефективності та відновлюваних джерел енергії через освіту та практичну діяльність в громадах для підтримки сталого використання природних ресурсів в прикордонних регіонах України, Угорщини, Румунії та Словаччини. Проект «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA) HUSKROUA/1702/6.1/0014, виконується у рамках Програми ENI CBC Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020, що фінансується ЄС.

3 вітальною промовою до учасників відеоконференції виступили:

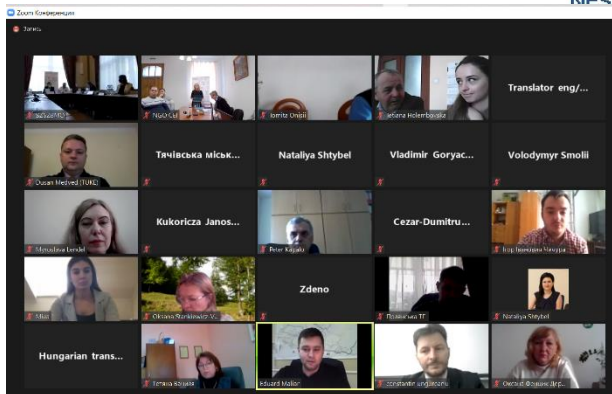

Оскар Шестак, Голова Загальних зборів регіону Саболч-Сатмар-Берег, висловив подяку за запрошення на участь у відеоконференції для громад в рамках проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA). Оскар Шестак підкреслив, що регіон Саболч-Сатмар-Берег розпочав роботу за цим проектом 3 роки тому, а протягом останніх 7 років експертами регіону Саболч-Сатмар-Берег були підготовлені спеціальні рекомендації в сфері енергоефективності для різних регіонів Європи. Також, наступні 7 років передбачають інтенсивний розвиток засобів енергоефективності та боротьби з

кліматичними змінами. Голова Загальних зборів регіону Саболч-Сатмар-Берег зазначив, що наприкінці XIX – на початку XX століття енергоефективність не була пріоритетним напрямком, саме через це в рамках даного проекту основна увага приділяється покращенню системи опалення, утеплення та використання електроенергії. Основним надбанням даного проекту стануть люди, які будуть впроваджувати нові рішення в сфері енергоефективності.

Професор Мирослава Лендьел, Проректор з науково-педагогічної роботи, доктор політичних наук, доцент, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», привітала учасників заходу та наголосила про важливість міжнародної співпраці в рамках Програми ENI CBC Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020, а також Спільної Операційної програми Румунія-Україна 2014-2020. Ужгородський національний університет є одним із найуспішніших в Україні, саме тому проект «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» є надзвичайно важливим для нього, так як в його рамках відбувається плідна співпраця з територіальними громадами, міжнародними партнерами з Угорщини та Румунії, яка дозволить акумулювати значний досвід в сфері енергоефективності та енергоаудиту.

Дмитро Сойма, Проректор з адміністративно-господарської роботи, технічний менеджер проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA), ДВНЗ «Ужгородський національний університет», долучився до привітань учасників відеоконференції та виокремив певні результати діяльності за проектом. Так, за допомогою партнерів проекту були проведені аудити деяких будівель університету, що дасть змогу більш конкретно підходити до розробки та впровадження програми енергозбереження та енергоаудиту інших будівель. В рамках подальшої роботи з енергозбереження відбувається заміна вікон на медичному та юридичному факультетах, а також розробляється програма заміни вікон учбово-лабораторного та головного корпусів університету. Дмитро Сойма висловив сподівання на подальше поглиблення співпраці з міжнародними партнерами.

сфері енергоефективності. Едуард Маляр виразив сподівання, що впродовж реалізації проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» поточна ситуація у сфері енергоефективності в Закарпатській області буде доведена до нового якісного рівня.

Радун-Думітру Пентюк, декан електротехнічного факультету Університету Штефана чел Маре в Сучаві, Румунія, висловив подяку за запрошення та організацію відеоконференції, а також вказав, що співпраця та виконання даного проекту є надзвичайно цікавою та корисною для студентів, викладачів Університету Штефана чел Маре та румунських громад, а також окреслив важливість передачі досвіду в сфері енергоефективності для всіх партнерів проекту.

Після вітальних виступів **Наталія Носа**, Голова правління ГО «Центр європейських ініціатив», Україна, також привітала всіх учасників відеоконференції та коротко презентувала основні завдання та План заходів проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA). Нею було наголошено на важливості транскордонної співпраці та обміну досвідом в рамках проектів з енергоефективності.

Олег Лукша, експерт, у своєму виступі висвітлив важливість та транскордонний характер проблем, які будуть відображені в концепції інтелектуальної енергетики у цільових транскордонних регіонах.

Експертом було підкреслено, що практично всі проблеми, пов'язані з енергетичними рішеннями та енергоспоживанням є подібними в усіх цільових регіонах проекту. Тим не менш, під час розробки CBC Energy Carpathia Concept було визначено, що всі цільові регіони проекту знаходяться на різних етапах руху до зниження енергоспоживання через впровадження енергоощадних та енергоефективних рішень, у тому числі впровадження альтернативної енергетики. Незабаром усім партнерам проекту буде відправлена анкета, відповіді якої спростять формування та написання згаданої вище Концепції. Олегом Лукшою підкреслена важливість формування стратегічних документів транскордонного рівня. В цих документах присутній аналіз та завдання для вирішення проблеми енергоощадності та енергоефективності.

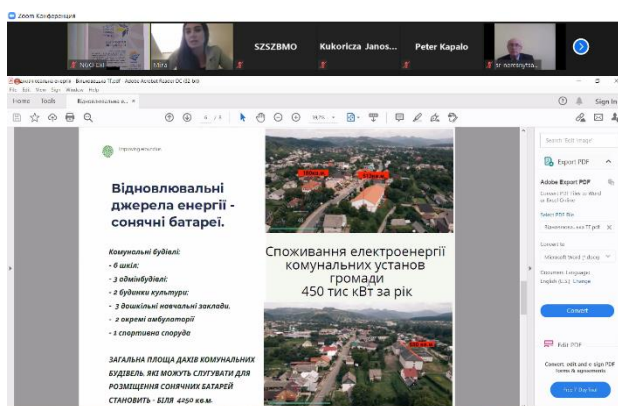
Як наголосила **Оксана Станкевич-Волосянчук**, експерт ГО «Екосфера» сутність енергетичної демократії полягає в поступовій ліквідації монополії держави чи великого бізнесу на виробництво та постачання електроенергії. Географічні особливості, які призвели до того, що більшість об'єктів, котрі виробляють електроенергію, знаходяться на Сході та в Центрі України, тим не менше створюють великі можливості у впровадженні альтернативної енергетики в Закарпатті. Впровадження енергетичної демократії

через встановлення альтернативних джерел енергії для громад дозволить їм стати власниками виробленої електроенергії, відмовитися від застарілих мереж постачання електроенергії та

поступово формувати нові, а також забезпечити електроенергією свої потреби. Загалом, впровадження даного концепту призведе до зменшення тарифів на електроенергію. Проект «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA) є саме тією платформою, на якій відбуватиметься співпраця з громадами, яка наблизить впровадження та функціонування енергетичної демократії.

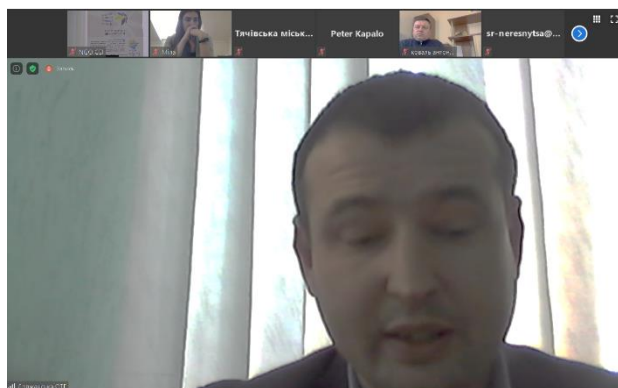
Свєнґій Драгула, експерт, презентував поточну ситуацію, потреби та перспективи енергоефективності, а також використання альтернативної енергетики в Україні. Насамперед, ним була підкреслена важливість експертної підтримки громад у прийнятті рішень в сфері енергоефективності, зокрема у придбанні необхідного обладнання для реалізації проекту, а також для більш ефективного споживання електроенергії. Іншим важливим напрямком є підготовка техніко-економічних обґрунтувань для впровадження кращих рішень в сфері енергоефективності для громад.

Наступним блоком відеоконференції були презентації українських громад.

Емілія Кричфалуші, керуюча справами Вільховецької територіальної громади презентувала основні особливості впровадження заходів з енергоефективності у Вільховецькій територіальній громаді. Здебільшого, на території громади відбувається встановлення сонячних панелей, так як достатньо велика кількість сонячних днів у році (120) зумовлює активний розвиток саме цього виду альтернативної енергетики. Стосовно інших джерел альтернативної енергетики, то підприємці Вільховецької територіальної громади наразі перебувають в процесі пошуку кращого рішення.

Емілія Кричфалуші зазначила, що в перспективі необхідним є побудова об'єкту, який зможе з відходів біомаси виробляти електроенергію. Серед найближчих заходів передбачається встановлення сонячних панелей на будівлі Будинку культури (площа даху – 513 м²). Дане рішення дозволить виробити 200 тис. кВт електроенергії, що забезпечить майже половину потреб населення. Загальна площа дахів комунальних споруд, конструкція яких дозволяє встановлювати сонячні панелі становить 4250 м², що дозволить виробити 1 700 000 кВт на рік.

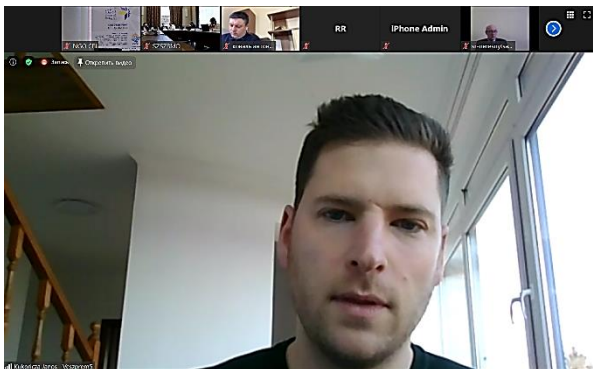

Василь Батрин, заступник Довжанського сільського голови, розповів про досвід участі Довжанської територіальної громади в міжнародних проектах. Так, участь в Дунайській транснаціональній програмі дозволила акумулювати певні ресурси для реалізації заходів в сфері енергоефективності. Загалом, Довжанська територіальна громада має великі надії на участь в проекті «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA), так як це дозволить підготувати відповідні рішення про більш інтенсивне впровадження альтернативної енергетики.

В перспективі, громада планує віднайти ресурси для будівництва електростанції, яка перероблятиме біомасу для виробництва електроенергії.

Руслан Ребриш, представник Полянської територіальної громади, висвітлив основні особливості співпраці в проектах з енергоефективності. Так, в рамках таких проектів, у відповідності до європейських стандартів, була змінена система освітлення в с. Поляна. Важливим є той факт, що 34 лампи живляться за рахунок енергії, яку трансформують сонячні панелі. Полянська територіальна громада розраховує на плідну співпрацю в рамках проекту.

Після завершення наведеного вище блоку, розпочалися панельні дискусії щодо найкращих рішень для громад в Угорщині

В рамках презентації поточної ситуації, потреб та перспектив енергоефективності, а також використання альтернативної енергетики в Угорщині, **Янош Кукорица**, представник Товариства ÉMI (ÉPÍTÉSÜGYI MINŐSÉGELLENŐRZŐ INNOVÁCIÓS NONPROFIT Kft) розповів про досвід участі та впровадження проектів в сфері енергоефективності, зокрема, про участь Товариства ÉMI в довгостроковій стратегії будівництва та конструкції об'єктів в Угорщині. Розробляються та впроваджуються кілька проектів в сфері енергоефективності, а в проекті NESiCa

надається експертна підтримка угорським партнерам. Здійснюється підтримка в розробці Планів замірів споживання енергії, а також розробці стратегій енергоспоживання для міст Угорщини. Основними викликами у реалізації концепцій енергоефективності в Угорщині є модернізація існуючих будівельних фондів, зокрема будівель, в яких проживає багато споживачів електроенергії (27% споживання усієї електроенергії в Угорщині припадає на житлові фонди, 6% - державні та громадські будівлі). Відсоток будівель, які пройшли через модернізацію або ремонт, збільшується, але все ще залишається низьким. Стратегічною метою є перехід житлових фондів на повне самозабезпечення електроенергією до 2050 року.

Після цього відбулися презентації угорських громад:

Кемече, мер – Шандор Ліпйок

Шандор Ліпйок висвітлив основні особливості залучення м. Кемече до проектів з енергоефективності. Так, було вказано, що проекти ефективного споживання електроенергії впроваджуються в багатьох містах та громадах регіону Саболч-Сатмар-Берег. Початковим етапом більшості з них є встановлення енергоефективних вікон. Основною проблемою в реалізації подібних проектів є залучення ресурсів. В майбутньому потрібно враховувати той факт, що державні інституції та адміністрації міст та громад не готові фінансувати подібні проекти, а також часто виникає проблема відсутності кваліфікованих менеджерів.

Тисалек, мер – Шандор Гьомце.

Шандор Гьомце презентував досвід м. Тисалек у реалізації заходів з енергоефективності. Адміністрація м. Тисалек долучилася до мережі співпраці з різними інституціями та громадами регіону Саболч-Сатмар-Берег в сфері енергоефективності. Мотивацією для участі в даних проектах були можливість суттєвого покращення умов навколишнього середовища, оптимізація ресурсів міста та потреб у сфері енергоефективності, розробка сталої співпраці з органами влади вищого рівня, а також підвищена ефективність прийняття рішень. Завдяки здійсненій роботі на рівні регіону Саболч-Сатмар-Берег були досягнуті вагомі результати. Одним із шляхів впровадження енергоефективних рішень на початковому етапі є встановлення сонячних панелей для забезпечення частини потреб населення міста, а також модернізація системи освітлення. Важливим аспектом є налагодження співпраці з інституціями, які готують технічних фахівців в галузі енергоефективності.

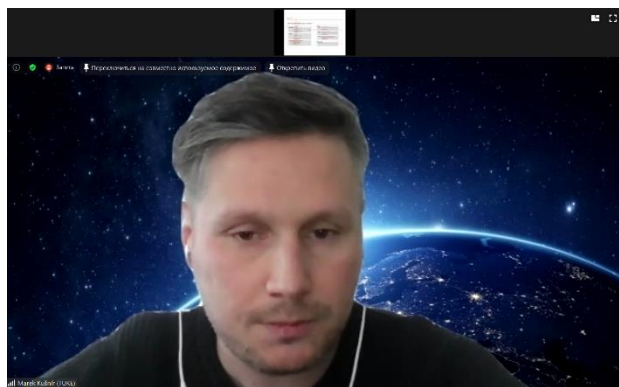
Загонь, мер – Ласло Хелмеці

Ласло Хелмеці, мер м. Загонь розповів про особливості впровадження концепції «Зеленого міста» (з 2018 року). Загалом, впровадження різних проектів у сфері енергоефективності та альтернативної енергетики розпочалося в 2009 році. На впровадження концепції «Зеленого міста» була виділена субвенція ЄС, яка склала майже 1,6 млн євро. На стадії підготовки даного проекту фахівцями в галузі енергоефективності була проведена оцінка стану будівель та підготовлено експертне рішення, яке встановлювало коло будівель, які повинні були залучитися до даного

проекту. На основі експертних даних про споживання електроенергії даного кола будівель було вирішено будувати сонячні електростанції, які довели, що альтернативна енергетика є одним із найефективніших шляхів заощадження коштів, але й забезпечення енергетичних потреб різних об'єктів. Основним завданням при підготовці такого роду проектів є експертна оцінка тепловтрат на від джерела енергії до споживача.

Після завершення угорського блоку відбувся перехід до панельних дискусій щодо найкращих рішень для громад в Словаччині:

Душан Медведь, представник Кошицького технічного університету, презентував особливості досвіду співпраці в проектах з енергоефективності. Він підкреслив, що на факультеті електротехніки та інформатики Кошицького технічного університету функціонують унікальні для Східної Словаччини лабораторії, завдяки яким відбувається тестування гібридних джерел електроенергії, зокрема тестування інверторів для електромобілів. Для потреб лабораторій змонтовані сонячні панелі та вітряки, які покривають певний відсоток потреб електроенергії цих лабораторій.

Марек Кушнір, представник Кошицького технічного університету, презентував основні особливості поточної ситуації, потреб та перспектив енергоефективності, а також використання альтернативної енергетики у Словаччині. Для наукових потреб Кошицького технічного університету функціонують «Centrum Vukonze», «Eco Point» та «UVP Technicom». Основне призначення «Centrum Vukonze» полягає у проведенні досліджень інтегрованих систем альтернативної енергетики (всередині об'єкту функціонує модель «розумного»

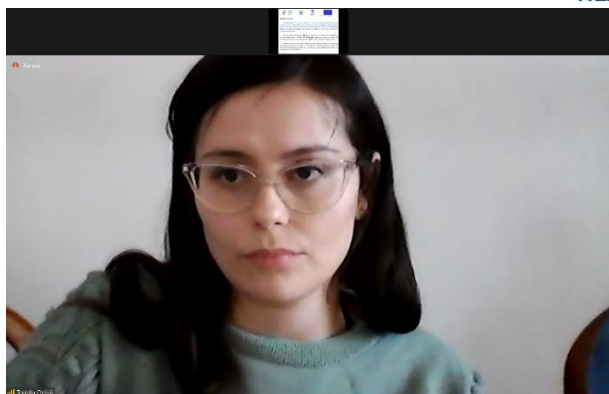
будинку), завданням «UVP Technicom» є дослідження систем виробництва електроенергії з альтернативних джерел, які вже функціонують. На дані об'єкти в рамках проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA) відбудуться екскурсії з метою передачі досвіду в галузі енергоефективності.

Останнім блоком стали панельні дискусії щодо найкращих рішень для громад в Румунії:

Константін Унгуряну, представник Університету Штефана чел Маре, Сучава, Румунія, висвітлив перспективи впровадження альтернативної енергетики та енергоефективності в Румунії. Відповідно до румунської енергетичної стратегії, яка буде інтегрована до проекту «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» (NESiCA), основними завданнями є виробництво «чистої» електроенергії та енергоефективність, а також збільшення якості освіти в сфері енергетики та енергоефективності. Серед основних видів альтернативної енергетики в Румунії найбільшого пріоритету має впровадження сонячної енергетики. До 2030 року виробництво електроенергії з альтернативних джерел має досягнути 50% в енергетичній системі Румунії, а також повинна відбутися відмова від вугілля та природного газу як палива для електростанцій.

В рамках даного блоку відбулися презентації румунських громад:

Константін Лукуцар, заступник голови територіальної адміністративної одиниці Вама, повіт Сучава, розповів учасникам відеоконференції, що повіт Сучава розташований в гірській місцевості, а лісові масиви на території повіту є одними з найбільших в Румунії. Основним викликом є той факт, що і досі існують будинки та господарства, які не під'єднані до електромережі. На 2018 рік в громаді Вама 2100 будинків та господарств були споживачами електроенергії. Серед заходів енергоефективності було проведено утеплення стін для 5 шкіл, а також запланована модернізація системи освітлення. На території громади діє сонячна електроелектростанція.

Джеорджіана Стругару, адміністративний радник територіальної адміністративної одиниці Літен, повіт Сучава, презентувала проведені заходи з енергоефективності в м. Літен. Так, в Румунії відбувається визначення локацій для будівництва електростанцій відновлюваної енергетики. В м. Літен існує можливість для комбінування декількох видів альтернативної енергетики: зокрема, це будівництво міні-ГЕС на р. Сірет, використання відходів для опалення (насамперед, дерев'яні відходи), а також встановлення сонячних панелей. Основним викликом, і, одночасно, перспективною можливістю є відсутність ефективної централізованої системи опалення, саме тому, після результатів енергоаудиту Будинку культури в м. Літен було визначено, що в майбутньому необхідно перейти до альтернативних систем опалення та електроенергії, які будуть повністю автономними від будь-яких централізованих систем.

Досвід територіальної адміністративної одиниці **Шкея**, повіт Сучава, був представлений **Константіном Унгурану**. Основним завданням заходів з енергоефективності та впровадження альтернативної енергетики для громади Шкея є покращення енергетичної інфраструктури для збільшення інвестиційної привабливості міста та покращення рівня життя майже 3000 жителів. Серед основних завдань були виокремлені модернізація геотермальної енергетики, модернізація мережі газопостачання та впровадження джерел альтернативної енергетики. Був проведений енергоаудит для будівлі міської Ратуші, який визначив наступні завдання після підбиття підсумків: утеплення стін, підлоги, фундаменту, перекриттів між поверхами, заміна бойлерів, встановлення автономних систем альтернативної енергетики для опалення та забезпечення потреб в електроенергії, а також встановлення механічної системи вентиляції для зменшення тепловтрат.

На завершення відеоконференції **Наталія Носа**, Голова правління ГО «Центр європейських ініціатив», підбила підсумки та подякувала усім українським та міжнародним учасникам відеоконференції за участь в заході.